

6. Presseetik og Pressenævn

6.1. Indledning

Massemediernes ytrings- og informationsfrihed er begrænset af de i lovgivningen fastsatte materielle grænser for ytringsfriheden. Af særlig praktisk betydning for massemediene er reglerne om freds- og ærekrænkelser i straffelovens 27. kapitel, der beskytter individets ret til et privatliv og værner den personlige integritet mod ubeføjede krænkelser fra andre, herunder fra massemediernes side. Afgørelsen af, om der foreligger en overtrædelse af straffelovens regler, henhører under domstolene. Overtrædelser kan foruden straf medføre pligt til at betale den krænkede erstatning for det tab og den tort, krænkelser har påført den pågældende. Endvidere kan der træffes bestemmelse om mortifikation og offentliggørelse af dommen.

Straffelovens regler suppleres for massemediernes vedkommende af regler i presseloven og radioloven om pligt for medierne til på begæring at offentliggøre berigtigelse af visse oplysninger af faktisk karakter, bragt i medierne. Afgørelsen af berigtigelsesspørgsmålet henhører under Berigtigelsesnævnet, Radio-nævnet og Radio- og TV-Reklamenævnet.

Et vigtigt supplement til straffelovens regler om beskyttelse af individet mod freds- og ærekrænkelser er endvidere de vejledende regler for god presseskik, de såkaldte presseetiske regler, som visse massemedier som led i deres selvjustits har opstillet for udøvelsen af deres virksomhed. Af særlig interesse er de af Danske Dagblades Forening vedtagne regler »God presseskik«, hvis overholdelse påses af et af foreningen oprettet nævn, Dansk Pressenævn. Reglerne er ikke tiltrådt af Dansk Journalistforbund og omfatter kun medier, der frivilligt tilslutter sig ordningen. Denne omfatter i dag de fleste dagblade samt medlemsblade under Dansk Fagpresse, Distriktsbladernes Sammenlutning eller tilsvarende sammenslutninger af distriktsblade. Danmarks Radio følger i princippet tilsvarende presseetiske retningslinier for institutionens programvirksomhed.

Justitsministeriet har i udvalgets kommissorium betonet, at de presseetiske regler efter ministeriets opfattelse må anses som et væsentligt led i beskyttelsen af privatlivets fred. På denne baggrund har man anmodet udvalget om at overveje, om der bør optages presseetiske regler i loven, eventuelt således, at der oprettes et nyt nævn, der bl.a. kan varetage opgaver af den karakter, der i dag varetages af Berigtigelsesnævnet, Pressenævnet og Radionævnet.

Spørgsmålet om indførelse af ensartede presseetiske regler og oprettelse af et fælles klagenævn for alle massemedier har været overvejet af Mediekommissionen i dennes slutbetænkning nr. 1029/1985.

Under afsnittet »Kommissionens anbefalinger« anfører et mindretal af kommissionens medlemmer, at der ikke bør gælde andre etiske regler end de grænser for ytringsfriheden, der er fastsat ved lov.

Et andet mindretal finder, at der som supplement til de i lovgivningen fastsatte grænser for ytringsfriheden bør udarbejdes ensartede etiske regler for alle massemedier.

Mediekommissionens flertal går ind for oprettelse af et fælles klagenævn for alle medier, medens et mindretal går ind for oprettelse af et fælles berigtigelsesnævn.

Efter flertallets opfattelse »skal en fælles klageinstans have til opgave at behandle og fremkomme med udtalelser om klager over indholdet i medierne, og den skal efter nærmere fastsatte regler kunne pålægge et medium at berigtige oplysninger af faktisk karakter«.

Inden for flertallet anbefaler nogle medlemmer, at en fælles klageinstans får karakter af et nævn, medens andre mener, at det bør overvejes at give en sådan klageinstans karakter af en ombudsmandsinstitution.

Vedrørende klagenævnets kompetence mener et mindretal, at nævnet også af egen drift skal kunne tage sager op til behandling.

Blandt de medlemmer, der går ind for oprettelse af et nævn, er der delte meninger med hensyn til nævnets sammensætning, idet nogle mener, at det skal have ligelig repræsentation fra medierne og fra offentligheden, medens andre ikke mener, at medierne skal være repræsenteret i et sådant nævn.

6.2. Det nuværende presseetiske system

Som nævnt ovenfor har Danske Dagblades Forening for de trykte periodiske skrifers vedkommende vedtaget et sæt etiske regler for god presseskik. Reglerne er optaget som bilag 3 til lovforslaget med de ændringer, som Medieansvarsudvalget foreslår.

Reglerne »God presseskik« omfatter det redaktionelle stof, både tekst og billeder, og omfatter omtalte og afbildede personer, herunder også afdøde personer, samt tillige juridiske personer og lignende.

Danmarks Radio følger i sin programvirksomhed de af Radorådet den 21. juni 1977 vedtagne etiske retningslinier, der er gengivet som bilag 1 til betænkningen. Disse retningslinier finder også anvendelse på TV 2's udsendelsesvirksomhed.

For så vidt angår lokal radio- og fjernsynsvirksomhed har Lokalradio- og TV-udvalget i januar 1987 over for Ministeriet for Kulturelle Anliggender anbefalet, at der af ministeriet tages initiativ til udarbejdelse af et sæt etiske retningslinier af vejledende karakter for lokal programvirksomhed, der indeholder